

PO Ylöstalo Anna(PLM), Uljas
Ilmari(PLM), Mikkola Tatu (PLM)

25.02.2021

Asia

EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan sekä puolustusyhteistyön kehittäminen; pysyvän rakenteellisen yhteistyön kansallinen toimeenpanosuunnitelma; Suomen vastaus 2021

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 3/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön (PRY) osallistuvien jäsenvaltioiden on toimitettava 10.3.2021 mennessä vuosittain päivitettävä kansallinen toimeenpanosuunnitelma, jossa raportoidaan 20 PRY-sitoumuksen toimeenpanosta vuonna 2020 sekä esitetään suunnitelma vuodelle 2021 ja suuntalinjat 2022–2025.

EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja antaa näiden suunnitelmien pohjalta neuvostolle vuosikertomuksen, joka sisältää arvion kukin osallistuvan jäsenvaltion PRY-sitoumuksien noudattamisesta. Sitoumusten jaksottamisesta ja täsmällisempien tavoitteiden määrittelemisestä annettua neuvoston suositusta on määrä tarkistaa myöhemmin tänä vuonna.

Toimeenpanosuunnitelma 2021 on järjestyksessä neljäs. Siinä esitellään tapahtunutta edistystä ja tarkennetaan aiempia suunnitelmia. Puolustusvoimien kehittämisohjelmassa tai PRY-projekteihin osallistumisessa ei ole tapahtunut muutoksia verrattuna edellisvuoteen, joten kansallinen suunnitelma ei ole muuttunut merkittävästi edellisvuodesta.

Tässä UTP-jatkokirjeessä avataan Suomen englanninkielisen vastauksen keskeinen sisältö.

Suomen kanta

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (VNS 4/2020 vp) mukaan Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava sekä turvallisuusyhteisö. EU:n ulkoista toimintakykyä, yhtenäisyyttä ja unionin globaalia johtajuutta lujittamalla Suomi vahvistaa myös omaa turvallisuuttaan. Suomi on aktiivisesti mukana EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittämisessä, jossa PRY on keskeinen EU:n puolustusulottuvuutta koskeva aloite. UTP-selonteon ja EU-selonteon (VNS 7/2020 vp) mukaisesti EU:n puolustusyhteistyön kehittämisessä on olennaista, että jäsenvaltiot täyttävät pysyvän rakenteellisen yhteistyön sitoumukset ja että siihen liittyvät yhteistyöprojektit tuottavat konkreettista lisäarvoa.

Suomi tavoittelee edelleen PRY:n kunnianhimoista toimeenpanoa. Suomen näkemyksen mukaan PRY:n tulee keskittyä ensisijaisesti konkreettisten yhteistyömuotojen edistämiseen, kehittämiseen ja toimeenpanoon. PRY:n toimeenpanoa tulee tehostaa sekä sitoumusten että projektien osalta. Tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää kehittää kannustimia ja vertailun mahdollistavia mittareita. PRY:n etenemistä tulee seurata vuosittain ministeritasolla. PRY:n toimeenpanossa on oleellista huomioida turvallisuusympäristön muutosta heijastavia yhteistyöalueita, kuten hybridiuhkiin vastaaminen, uudet teknologiat, avaruus sekä ilmastomuutoksen vaikutukset.

Suomi on aiemmin päättänyt olla jäsenenä neljässä projektissa ja tarkkailijana kahdeksassa projektissa (kuvattu tarkemmin kohdassa ”Pääasiallinen sisältö”). Suomi ei tällä hetkellä toimi minkään PRY-projektin koordinaattorina.

Suomen osallistuminen uusiin PRY-projekteihin arvioidaan erikseen ottaen huomioon kansalliset puolustuksen tarpeet, projektien edellyttämät resurssit sekä turvallisuuspoliittiset näkökulmat. Samoista näkökulmista voidaan tarkastella mahdollisia muutoksia osallistumisessamme jo olemassa oleviin projekteihin. Seuraavan PRY:n projektiaallon hakukierros on tämän vuoden aikana.

Pääasiallinen sisältö

PRY:n käynnistämisvaiheessa Suomi peräänkuulutti PRY:n tavoitteilta ja sitoumuksilta riittävää kunnianhimoa, jotta yhteistyö tuottaisi merkittävää lisäarvoa. Valtioneuvosto arvioi, että sitoumukset ovat Suomelle pääsääntöisesti ongelmattomia. Samalla Suomi piti tärkeänä, että sitoumusten toimeenpanossa säilyy joustavuus erityisesti hankintakäytäntöjä ja eurooppalaisten yhteisjärjestelyjen selvittämistä koskien.

Pysyvään rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden on laadittava vuosittain kansalliset toimeenpanosuunnitelmat, joissa raportoidaan sitoumusten täyttämistä edellisenä vuonna ja esitetään suunnitelmat jatkoa varten. Kansalliset toimeenpanosuunnitelmat (jatkossa toimeenpanosuunnitelma) toimitetaan vuosittain PRY-sihteeristölle, ja ne jaetaan kaikille osallistuville jäsenvaltioille.

Toimeenpanosuunnitelmassa otetaan huomioon Suomen tavoitteet PRY:n kunnianhimoisesta toimeenpanosta sekä valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja EU-selonteon linjaukset Suomen puolustuskyvyn ja EU:n puolustusyhteistyön kehittämisestä. Lisäksi huomioidaan, että EU:n eri puolustusaloitteita (mm. PRY, Euroopan puolustusrahasto EDF, puolustuksen vuosittainen arviointi CARD) koskevan raportoinnin päällekkäisyyksiä tulisi vähentää.

PRY-sitoumusten säännöllinen tarkastelu

PRY perustettiin joulukuussa 2017, kun EU:n neuvosto teki päätöksen pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelon vahvistamisesta (YUTP 2017/2315). Päätöksen liite sisältää 20 osallistuvien jäsenvaltioiden toisilleen tekemää sitoumusta, jotka koskevat puolustusmäärärahoja ja puolustusmateriaalialan investointeja (sitoumukset 1-5), puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista (sitoumukset 6-11), joukkojen käytettävyyttä (sitoumukset 12-14), suorituskykypuutteiden täyttämistä (sitoumukset 15-17) ja eurooppalaisia materiaalihankkeita (sitoumukset 18-20).

PRY:n perustamispäätöksen mukaan sitoumukset pannaan toimeen vaiheittain. PRY jaettiin strategiaan jaksoihin, joista ensimmäinen oli vuosina 2018–2020 ja seuraava 2021–2025. Neuvosto antoi suosituksen osallistuvien jäsenvaltioiden edistymisen arvioimisesta pysyvän rakenteellisen yhteistyön puitteissa tehtyjen sitoumusten noudattamisesta kesäkuussa 2020 (2020/C 204/01). Ensimmäisen jakson päätteeksi laadittiin strateginen tarkastelu PRY:n toimeenpanosta neuvoston päätelmien muodossa marraskuussa 2020. PRY-sitoumuksia on tarkoitus muokata vastaamaan kehittyvää toimintaympäristöä. Samaan aikaan tavoitteena on parantaa niiden mitattavuutta. Uusia sitoumuksia ei näillä näkymin luoda, mutta olemassa olevien sitoumusten alle voidaan sisällyttää horisontaalisia aiheita, kuten ilmastonmuutos, uudet teknologiat ja hybridiuhat. Tarkastelussa sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden ja -rakenteiden joukkopuutteiden täyttäminen on noussut näkyvään rooliin. Puolustusmenojen osalta ei odoteta merkittäviä uusia avauksia. Strategisen katsauksen yhteydessä on myös käyty keskustelua PRY:n suhteesta Natossa tehtävään työhön. PRY:n perustamisen yhteydessä päätettiin sitoumusten säännöllisestä tarkastelusta.

Korkean edustajan keväällä 2020 antaman PRY-vuosikertomuksen mukaan edellisenä vuonna havaittu edistys puolustusinvestointeihin ja -menoihin liittyvissä sitoumuksissa on jatkunut, joskin maltillisena. EU:n eri suorituskykyjen kehittämismekanismeja on raportoitu huomioidun jäsenmaiden kansallisessa suunnittelussa edellisvuotta paremmin. Myös operaatioihin liittyvissä sitoumuksien täyttämisessä on tunnistettu etenemistä, vaikkakin merkittävä määrä asetetuista turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tavoitetasoista on saavuttamatta. Parantamiskohteita kertomuksessa todettiin mm. jäsenvaltioiden kansallisissa toimeenpanosuunnitelmissaan jakaman tiedon tarkkuudessa erityisesti koskien tulevia suunnitelmia, sitoumuksissa koskien YTPP-operaatioihin osallistumista ja Euroopan puolustusteollisen pohjan vahvistamista. Hyvin harva maa oli järjestelmällisesti ottanut eurooppalaisten yhteistyön suorituskykyjen kehittämisensä ensisijaiseksi lähtökohdaksi.

Vuoden 2020 PRY-vuosikertomuksen maakohtaisessa arvioinnissa Suomen arvioitiin olevan hyvällä kehityslinjalla joukkojen yhteistoimintakykyyn ja käytettävyyteen liittyvässä sitoumusalueessa. Suomen toimet puolustusmäärärahoihin liittyvien sitoumusten täyttämisessä nähtiin suotuisiksi, joskin kehitysvauhdin arvioitiin hidastuneen. Puolustusjärjestelmien yhdenmukaistaminen ja EU:n prioriteettien huomiointi Puolustusvoimien suorituskykyä kehitettäessä oli kertomuksen mukaan hyvää. Kehittämissuosituksina toivottiin jatkossa tarkempaa tietoa siitä, kuinka Suomi vahvistaa Euroopan puolustuksen teknologista ja teollista perustaa, ja tukee Euroopan strategista autonomiaa. Suorituskykypuutteita ja eurooppalaisia materiaalihankkeita koskien Suomelta toivottiin tarkempaa tietoa tulevaisuuden suunnitelmista.

Projekteja on käynnistetty yhteensä 47 kolmessa eri projektiaallossa. Suomi osallistuu jäsenenä neljään ja tarkkailijana kahdeksaan PRY-projektiin, mikä on lukumäärällisesti alempaa keskitasoa muihin EU-maihin verrattuna.

Puolustusmateriaalialan investoinnit (sitoumukset 1-5)

Lokakuussa 2018 annettu neuvoston suositus sitoumusten tarkentamisesta ja jaksottamisesta edellyttää PRY:n osallistujavaltioilta tietoja puolustusmenojen kasvattamista koskevista suunnitelmista. Kesäkuussa 2020 annettu neuvoston suositus PRY:n puitteissa tehtyjen sitoumusten noudattamisesta toteaa, että puolustusbudjetteja ja puolustusinvestointimenoja koskevien sitoumusten täytäntöönpano on yleisesti ottaen

vaatimatonta ja osallistuvia jäsenvaltioita kannustetaan takaamaan tarvittavat resurssit positiivisen suuntauksen vahvistamiseksi.

Tulevien vuosien osalta toimeenpanosuunnitelmassa todetaan hallituksen päättäneen puolustusbudjetin noususta asti mm. strategisten hankkeiden rahoittamiseksi. Toimeenpanosuunnitelman tarkemmassa ohjeistuksessa on määritetty, että puolustusmenoihin sisältyy puolustushallinnonalan menojen lisäksi muut puolustukseen liittyvät menot. Näitä ovat esimerkiksi puolustusmenoihin liittyvät eläkkeet, ulkoasiainministeriön hallinnonalan kriisinhallintaa koskevat menot sekä rajavartiolaitoksen menoista sotilaalliseen maanpuolustuksen ja rajojen valvontaan liittyvät menot. Tarkennetun ohjeistuksen mukaisesti Suomen vastauksessa on käytetty määritelmän mukaista laskentatapaa puolustusmenoilta. Raportointi perustuu jo tehtyihin päätöksiin: menneen kauden osalta vuoden 2020 alustavaan toteumaan, ja tulevien vuosien osalta vuoden 2021 talousarvioehdotukseen ja vuosien 2022–2025 kehyskehdotukseen.

PRY-sitoumuksia koskevassa raportoinnissa käytetään vertailuarvona vuonna 2007 Euroopan puolustusviraston kehityksessä sovittuja vapaaehtoisia ja kollektiivisia tavoitteita puolustusmenojen kohdentamisesta¹. Suomi jää hieman 20 % tavoitteesta materiaalihankintojen osalta sekä 2 % tavoitteesta tutkimus- ja innovaatiotoiminnan (R&T) osalta (0,96% vuonna 2021). Määritetyllä laskentatavalla puolustusmenot vuonna 2020 olivat 3 518 milj. euroa, josta noin 619 milj. euroa (18 %) käytettiin materiaalihankintoihin (ilman arvonlisäveroa). Vuonna 2021 ja edelleen vuosina 2022–2025 materiaalihankintamenojen suunnitellaan kasvavan puolustusvoimien strategisten hankintojen myötä.

Puolustusjärjestelmien yhdenmukaistaminen (sitoumukset 6-11)

Kesäkuussa 2020 annettu neuvoston suositus PRY-sitoumusten noudattamisesta tarkentaa puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista koskevia sitoumuksia mm. edellyttämällä EU:n työkalujen, kuten puolustuksen säännöllisen arvioinnin ja kesäkuussa 2018 vahvistettujen EU:n suorituskyprioriteettien huomiointia kansallisessa päätöksenteossa. Osallistujamaita kannustetaan myös puolustustutkimuksen valmistelutoimen (2017–2019) ja Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman (EDIDP) (2019–2020) tulosten hyödyntämiseen, yhteishankkeiden suorituskypvaatimusten harmonisointiin, suorituskypjen jakamiseen sekä tiiviimpään yhteistyöhön kyberpuolustuksessa. Suomi oli mukana vuoden 2019 ja 2020 EDIDP-hauissa sekä valmistautuu olemaan mukana vuoden 2021 Euroopan puolustusrahaston hauissa tehtävissä hanke-ehdotuksissa hakujen julkaisemisen jälkeen.

Suomi osallistui ensimmäiseen varsinaiseen CARD-kierrokseen ja kävi kahdenvälisen neuvottelun CARD-sihteeristön kanssa helmikuussa 2020. Suomi ilmoittaa toimeenpanosuunnitelmassa pyrkivänsä kehittämään tiedon jakamista osana CARD-prosessia huomioiden kuitenkin kansallisen puolustuksen tarpeet.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että vuonna 2018 päivitetty EU:n suorituskypprioriteetit on pyritty huomioimaan kansallisessa suunnittelussa ja että niitä on tarkasteltu vuosittain puolustusvoimien tulevaisuuden suorituskypvaatimuksien valossa. Prioriteetteja ei ole pantu toimeen erillisellä ohjauksella, vaan osana puolustusvoimien strategisen suunnittelun prosessiin liittyvää kehittämisohjelmien

¹ 20 % puolustusmenoista materiaalihankintoihin; eurooppalaisen yhteistyön osuus hankinnoista 35 %; 2 % puolustusmenoista tutkimukseen ja kehitykseen; eurooppalaisen yhteistyön osuus T&K-menoista 20 %.

laadintaa. Toimeenpanosuunnitelmassa esitetään Suomen kansallisen suunnitteluprosessin aikajänne 2030-luvulle asti. Koska puolustusvoimien kehittämisohjelman sisältö on suojaustasoltaan salaista, esimerkkejä sen sisältämisistä konkreettisista hankkeista ei esitetä toimeenpanosuunnitelmassa.

Suomi osallistuu Euroopan puolustusrahaston valmisteluun (U 83/2018 vp). Suomalaisen toimijoiden mahdollisuuksiin saada rahoitusta vaikutetaan määriteltäessä työohjelman sisällöllisiä painotuksia ja rahoitusehtoja. Suomalainen puolustusteollisuus ja -tutkimusyhteisö on otettu tiiviisti mukaan puolustusrahastoa koskevaan kansalliseen keskusteluun ja valmisteluun.

PRY-projektien ensimmäisen aallon (maaliskuu 2018) projekteista Suomi on jäsenenä kahdessa (sotilaallinen liikkuvuus ja eurooppalainen ohjelmistoradio) sekä tarkkailijana neljässä (Euroopan logistiikkaverkosto ja tuki operaatioille, kyberuhkia ja kybertapahtumiin reagoimista käsittelevä tiedonvaihtotalusta, kyberalan nopean toiminnan ryhmät ja kyberturvallisuuteen liittyvät keskinäinen avunanto sekä (puoli-) autonomiset merimiinojen torjuntajärjestelmät). Marraskuussa 2018 Suomi liittyi yhteen uuteen PRY-projektiin jäsenenä (integroitu miehittämätön maajärjestelmä) ja neljään tarkkailijana (eurooppalaiset koekeskukset, eurooppalainen keskikorkeuden ja pitkän lentoajan omaava miehittämätön ilma-alusjärjestelmä, miehittämättömien ilma-alusten torjuntajärjestelmä, Euroopan unionin radionavigaatoratkaisu). PRY-projektien kolmannessa aallossa marraskuussa 2019 Suomi liittyi jäsenenä yhteen projektiin (avaruussijoitteinen valvonta-, ennakkovaroitus- ja torjuntakyky ballistisia ja hypersoonisia ohjuksia sekä muita lentolaitteita vastaan).

Suomi osallistuu EU:n sotilaallisen harjoitusyhteistyöhön sekä ylläpitää ja kehittää kykyään osallistua eurooppalaisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Suomi osallistuu myös EU:n sotilaalliseen koulutusyhteistyöhön. Puolustusvoimien kansainvälinen keskus järjestää Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemian koulutussuunnitelmaan kuuluvia kriisinhallintakursseja.

Kyberpuolustuksen osalta toimeenpanosuunnitelmassa viitataan lokakuussa 2019 julkaistun kansalliseen kyberstrategiaan, maaliskuussa 2021 julkaistavaan kyberstrategian kehittämisohjelmaan sekä kyberpuolustuksen alaan liittyviin PRY- ja muihin aloitteisiin, joissa Suomi on mukana. Lisäksi todetaan Suomen osallistuminen Nordefcossa, sekä Natossa tehtävään ja kahdenväliseen yhteistyöhön kyberpuolustuksen alalla. Tulevien vuosien osalta todetaan pyrkimys panna toimeen kansallinen kyberstrategia, osallistua kyberpuolustusta kehittäviin harjoituksiin sekä suunnitella pitkántähtäimen kybersuorituskykyjen kansallisesta kehittämisestä. Kehittämissuunnitelman perusteella käynnistetään selvitystyö, jossa arvioidaan viranomaisten toimintaedellytykset kansallisen kyberturvallisuuden varmistamisessa ja kyberpuolustuksessa.

Joukkojen käytettävyys (sitoumukset 12-14)

Neuvoston suositus lokakuulta 2018 PRY:n sitoumusten tarkentamisesta ja jaksottamisesta kattaa mm. EU-operaatioihin käytössä olevien joukkojen systemaattisemman ilmoittamisen, nopeaan toimintaan liittyvän kansallisen päätöksenteon kehittämisen ja operaatioiden tukemisen. Osallistujamaiden tulisi olla säännöllisesti mukana EU:n taisteluosastoissa ja ilmoittaa tästä vähintään neljä vuotta etukäteen. Osallistujavaltioiden tulisi arvioida operaatioita koskevaa kansallista päätöksentekoprosessia nopean toiminnan mahdollistamiseksi ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan harjoittelemaan tätä.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan Suomen jatkavan aktiivista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan. Suomi osallistui vuonna 2020 kymmeneen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 400 sotilaalla YK:n, EU:n ja Naton sekä kansainvälisen ISIL:in vastaisen koalition puitteissa. Helmikuussa 2021 osallistumistaso on sotilaallisessa kriisinhallinnassa noin 360 sotilasta. Suomi on aiemmin osallistunut suurimpaan osaan EU:n sotilaallisista kriisinhallintaoperaatioista. Tällä hetkellä Suomi osallistuu kolmeen EU:n kuudesta sotilasoperaatioista: EUNAVFOR MED IRINI, EUTM Mali ja EUTM Somalia. Osallistumistaso näissä on kokonaisuudessaan kuitenkin pieni: tällä hetkellä noin 20 sotilasta. Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että Suomi pyrkii vahvistamaan osallistumista EU:n sotilaallisissa operaatioissa. Voimassa olevien kansallisten osallistumismandaattien puitteissa osallistumista on mahdollista nostaa 32 sotilaaseen.

Lisäksi Suomi osallistuu tällä hetkellä yhtä lukuun ottamatta kaikkiin EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin yhteensä noin 60 lähetetyn asiantuntijan panoksella. Suomi on viime vuodet ollut väkilukuun suhteutettuna yksi eniten EU:n siviilikriisinhallintaan kontribuoineista maista. Suomi on osallistunut myös aktiivisesti siviilikriisinhallinnan kehittämiseen, mm. siviili-YTPP:n kompaktia koskevaan prosessiin.

Suomi on osallistunut säännöllisesti EU:n taisteluosastoihin, viimeksi Saksan johtamaan EU:n taisteluosastoon vuoden 2020 jälkipuoliskolla. Toimeenpanosuunnitelmassa luetellaan kansainvälisiin operaatioihin käytettävissä olevat joukot. Tarkempia suunnitelmia osallistumisesta EU:n taisteluosastoihin vuosina 2021–2025 ei toimeenpanosuunnitelmassa esitetä, sillä niiden kansallinen valmistelu on vielä kesken.

Suomen kansallisen päätöksentekoprosessin kehittämisen osalta viitataan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön uudistamiseen vuonna 2017 ja päätöksentekoharjoituksiin.

Suomi toimeenpanee laatimaansa sotilaallisen liikkuvuuden suunnitelmaa. Siinä todetaan pyrkimykset sotilaallisen liikkuvuuden helpottamiseksi PRY:n lisäksi myös muissa EU:n työkokonaisuuksissa, kuten Euroopan puolustusvirasto EDA:ssa (lupamenettelyt, tullikysymykset). Sotilaallisen liikkuvuuden PRY-projektilla on tärkeä rooli lupamenettelyjen joustavoittamisessa sekä eri työlinjojen koordinoinnissa. Lisäksi sotilaallisen liikkuvuuden kansallisessa suunnitelmassa tuodaan esille sotilaallisen liikkuvuuden edistäminen myös Nordefcossa ja Pohjoisen ryhmän kehyksessä sekä Naton kumppanina. Toimeenpanosuunnitelmassa esitellään Suomen poikkihallinnollista työtä ja todetaan vakiintuneet käytännöt viranomaisyhteistyöhön sekä yhteistyöhön yksityisen sektorin kanssa. Suomi on nimennyt pyydetty yhteyspisteet sotilaallisen liikkuvuuden EU-tason koordinaatioon.

Kansallisten joukkojen yhteensopivuuden kehittämisen todetaan perustuvan Naton standardeihin, ja EU:n taisteluosastoihin osallistuvat kansalliset osastot evaluoidaan Nato-käytäntöjen mukaisesti. Monikansallisten joukkorakenteiden osalta todetaan Suomen osallistuminen EU:n sotilasrakenteisiin sekä Naton esikunta- ja joukkokokoonpanoihin. Lisäksi todetaan Suomen osallistuminen muihin monen- tai kahdenvälisiin puolustusyhteistyökehyksiin kuten pohjoismaiseen Nordefco-yhteistyöhön, Saksan johtamaan kehysvaltioaloitteeseen, Ranskan johtamaan Euroopan interventioaloitteeseen, Ison-Britannian johtamaan Joint Expeditionary Force -maaryhmään sekä kahdenväliseen yhteistyöhön Ruotsin kanssa.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että Suomi tukee EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan yhteisrahoituksen laajentamista. Tällä vältettäisiin kustannusten kohtuuton kohdistuminen operaatioihin ja EU:n taisteluosastojen valmiusvuoroihin osallistuviin jäsenmaihiin. Tasaisempi taakanjako EU-maiden välillä toimisi kannustimena ja edesauttaisi joukkojen kokoamista etenkin vaativimpiin operaatioihin sekä mahdollistaisi ennakoivan suunnittelun.

Suorituskykypuutteet (sitoumukset 15-17)

Neuvoston lokakuussa 2018 annettu suositus edellyttää PRY:n osallistujavaltioilta tarkempia suunnitelmia siitä, miten eurooppalaisten suorituskykypuutteiden täyttäminen huomioidaan kansallisesti ja kuinka eurooppalaista yhteistyötä arvioidaan tulevissa hankkeissa. Osallistujavaltioiden tulee jakaa tietoa suunnitelmistaan Euroopan puolustusviraston kehityksessä.

Toimeenpanosuunnitelmassa eritellään kansallisten suorituskykyhankkeiden sekä niihin sisältyvien eurooppalaisten yhteistyömahdollisuuksien kehittymistä tarkastelujaksolla. Yksityiskohtaisia tietoja kehittämisohjelmista ja suorituskykyhankkeista ei annetta tietoturvallisuussyistä johtuen. Kansallisten suorituskykyhankkeiden todetaan osaltaan tukevan myös EU:n suorituskykyprioriteettien täyttämistä. Suomi korostaa maantieteellisten erityispiirteidensä, mm. Itämeren ja arktisten olosuhteiden, huomioonottamista eurooppalaisissa suorituskykyhankkeissa. Suunnitelmassa viitataan puolustushallinnon yleisiin hankintaperiaatteisiin, joiden mukaan eurooppalaiset ja kansainväliset yhteistyömahdollisuudet tulee selvittää suorituskykyhankkeen varhaisessa suunnitteluvaiheessa ja aina ennen uuden hankintaprosessin käynnistämistä.

Suomen osallistuminen PRY-projekteihin ja näiden projektien strategiset vaikutukset eritellään toimeenpanosuunnitelman erillisessä liitteessä.

Eurooppalaiset materiaalihankkeet (sitoumukset 18-20)

Neuvoston suosituksessa osallistujavaltioita kehoitetaan hyödyntämään täysimääräisesti Euroopan puolustusvirastoa suorituskykyjen kehittämisessä sekä osoittamaan, kuinka kansalliset hankintastrategiat tukevat eurooppalaista puolustusteollisuutta.

Toimeenpanosuunnitelman erillisessä liitteessä luetellaan ne Euroopan puolustusviraston hankkeet, joihin Suomi osallistuu. Edellä mainittujen yhteistyötä korostavien hankintaperiaatteiden lisäksi todetaan Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamista koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä kriittisiksi suorituskykyalueiksi määritetyt johtaminen ja verkostotoiminta; tiedustelu, valvonta ja maalittamistuki; vaikuttaminen sekä suoja. Näiden alueiden osalta todetaan tärkeäksi säilyttää Suomessa riittävä teknologinen ja teollinen osaaminen huoltovarmuuden varmistamiseksi. Toimeenpanosuunnitelmassa huomautetaan, että Suomi hankkii suuren osan puolustusmateriaalistaan valmiina hyllytavaratyyppeinä tuotteina.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen artikloihin 42.6. ja 46 ja pöytäkirjaan (N:o 10) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklaan perustuvasta pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä.

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY) perustettiin joulukuussa 2017, kun EU:n neuvosto teki päätöksen pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelon vahvistamisesta (YUTP 2017/2315). Päätöksen liite sisältää 20 osallistuvien jäsenvaltioiden toisilleen tekemää sitoumusta, jotka koskevat puolustusmateriaalialan investointeja (sitoumukset 1-5), puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista (sitoumukset 6-11), joukkojen käytettävyyttä (sitoumukset 12-14), suorituskykypuutteiden täyttämistä (sitoumukset 15-17) ja eurooppalaisia materiaalihankkeita (sitoumukset 18-20). PRY:n perustamispäätöksen mukaan sitoumukset pannaan toimeen vaiheittain. PRY on jaettu strategisiin jaksoihin, joista ensimmäinen oli vuosina 2018–2020 ja seuraava on 2021–2025. Jaksojen alussa tarkennetaan tavoitteet sitoumusten täyttämiseksi. Ensimmäisen jakson päätteeksi laadittiin strateginen tarkastelu PRY:n toimeenpanosta.

PRY:n perustamisen yhteydessä päätettiin sitoumusten säännöllisestä tarkastelusta. Osallistuvien jäsenvaltioiden on laadittava vuosittain kansalliset toimeenpanosuunnitelmat, joissa raportoidaan sitoumusten täyttämisestä edellisessä vuonna ja esitetään suunnitelmat jatkoa varten. Kansalliset toimeenpanosuunnitelmat toimitetaan vuosittain PRY-sihteeristölle ja jaetaan kaikille osallistuville jäsenvaltioille.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön kansallinen toimeenpanosuunnitelma on valmisteltu Pääesikunnan toimittaman aineiston pohjalta, jota puolustusministeriö ja ulkoministeriö ovat täydentäneet.

Kansallinen toimeenpanosuunnitelma ja UTP-jatkokirje on käsitelty puolustusjaoston kirjallisessa menettelyssä 25.2.–1.3.2021.

UTP-jatkokirje on käsitelty EU-ministerivaliokunnan kirjallisessa menettelyssä 2.–4.3.2021

Eduskuntakäsittely

Asiaa on käsitelty 10.2. (UTP 3/2017 vp), 12.5. (UTPJ 8/2017 vp), 20.6. (UTPJ 17/2017 vp), 22.9. (UTPJ 22/2017 vp), 18.10. (UTPJ 24/2017 vp), 31.10. (UTPJ 25/2017 vp), 10.11. (UTPJ 26/2017 vp) ja 7.12.2017 (UTPJ 28/2017 vp) sekä 22.2. (UTPJ 5/2018 vp), 6.4. (UTPJ 7/2018 vp), 8.6. (UTPJ 14/2018 vp), 28.9. (UTPJ 24/2018 vp) ja 17.12.2018 (UTPJ 33/2018 vp) sekä 10.1. (UTPJ 35/2018 vp), 25.10. (UTPJ 8/2019 vp) ja 3.12.2019 (UTPJ 10/2019 vp) annetuissa selvityksissä EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspoliittikan sekä puolustusyhteistyön kehittämisestä pysyvän rakenteellisen yhteistyön toimeenpanoa koskien.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Suomen toimeenpanosuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan, ettei sillä loukata eduskunnan budjettivaltaa. Toimeenpanosuunnitelman raportointi perustuu jo tehtyihin päätöksiin. Menneen kauden osalta vuoden 2020 alustavaan toteumaan ja tulevien kausien osalta vuoden 2021 talousarvioehdotukseen ja vuosien 2022–2025 kehusehdotukseen.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ilmari Uljas / PLM, ilmari.uljas@defmin.fi, p. 0295140 048

Tatu Mikkola / PLM, tatu.mikkola@defmin.fi, p. 0295 140 006

Anna Ylöstalo / PLM, anna.ylostalo@defmin.fi, p. 0295 140 027

Krista Salo / PLM, krista.salo@defmin.fi, p. 0295 140 065

Outi Hyvärinen / UM, outi.hyvarinen@formin.fi, p. 0295 350 035

Jaana Jokelainen / VNK, jaana.jokelainen@vnk.fi, p. 0295 160 329

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	Euroopan puolustusrahasto, kriisinhallinta, puolustuspoliittikka, puolustusvirasto, puolustusvoimat, YTPP
Hoitaa	PLM, UM, VM
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, PE, SM, STM, TEM, VNK, VTV
